

Klima-og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Girkonjárga, 14.12.16

Norske Samers Riksforbund har følgende kommentarer og innspill til høringsforslaget om Tanaavtalen og forslag til gjennomføring av avtalen som er lagt ut med høringsfrist den 14. desember 2016.

Ber Stortinget å avvise forslaget til Tanaavtale

Først og fremst vil Norske Samers Riksforbund sterkt ta avstand fra å gjennomføre en Tanaavtale som ikke har oppslutning lokalt og hvor rettighetshaverne ikke gir sin tilslutning til avtalen. Sametingene på norsk og finsk side har avvist forslaget, og det samme gjelder rettighetshaverne rundt Tanavassdraget. Norske Samers Riksforbund reagerer på at forslaget til gjennomføring av avtalen ikke er lagt ut på samisk slik at lokalbefolkningen både i Deatnu-Tana, Kárášjohka og Ohcejohka-Utsjok kan bruke sitt samiske språk i kommunikasjon med norske myndigheter. Det gjøres oppmerksom på at både Deatnu-Tana og Kárášjohka er del av forvaltningsområdet for samisk språk, og at samisk er et likeverdig språk. Norske Samers Riksforbund ber Stortinget om å avvise Tanaavtalen i nåværende form og iverksette nye forhandlinger der rettighetshaverne settes i stand til å utarbeide et forslag som har legitimitet i lokalbefolkningen, for å kunne sikre den bærekraft som er nødvendig når det gjelder gjennomføring av en Tanaavtale.

Selv om NSR ber Stortinget om å avvise et forslag til Tanaavtale, så ønsker NSR likevel å gi en høringsuttalelse til notatet om gjennomføring av en avtale, på bakgrunn av de slående manglene i tenkningen som ligger til grunn for notatet. NSR mener at en høringsuttalelse er viktig for å vise at det må jobbes mer med Tanaavtalen, og med oppfølgingen av avtalen, og at dette arbeidet må skje sammen med lokale rettighetshavere og myndigheter.

Om fastsetting av fiskeregler for vassdraget og sidevassdraget

Norske Samers Riksforbund (NSR) mener at det ikke er tydeliggjort i notatet hvordan Tanavassdragets Fiskeriforvaltning (TF) skal virke til prosessene om fiskeforskriftene og det gjelder generelt, men særlig for "norsk" del av vassdraget og sidevassdragene hvor det skal fastsettes forskrifter. NSR mener at TF må ha en tydeliggjort og styrket rolle i utarbeidelse av regler som i henhold til notatet vil (med ett unntak) ha minst samme restriksjonsnivå som grenseelvestrekningen.

Om økonomiske konsekvenser av en foreslått Tanaavtale

NSR reagerer sterkt på at det ikke synliggjøres hvilke kostnader som omfattes av innhenting av tradisjonell kunnskap og metodisk utvikling av denne i notatet. Bruk av tradisjonell kunnskap er ett anerkjent kunnskapsgrunnlag som legges til grunn i mange reguleringsammenhenger. Det må være ett kunnskapsgrunnlag som på lik linje med annen kunnskap benyttes i forvaltning av fiskeriet i Tanavassdraget og andre vassdrag.

NSR mener at de personer som skal være kontaktpersoner for lokale interesser og formidlere av lokal økologisk og tradisjonell kunnskap til overvåknings- og forskningsgruppen, skal være fullverdige medlemmer av gruppen. Det står i notatet at disse skal inviteres til "relevante" møter. NSR vil stille spørsmål om hvem som avgjør hvilke møter i forskings- og overvåkningsgruppen som er "relevante"? Det står videre at vedkommende "kan" komme med vurderinger og kommentarer. NSR mener på denne bakgrunn at de som oppnevnes skal være fullverdige deltakere i forskings- og overvåkningsgruppen og at de skal komme med vurderinger og kommentarer i kraft av en rolle som ordinære medlemmer i overvåknings- og forskningsgruppen. Sametinget og TF må konsulteres om mandat for overvåknings- og forskningsgruppen, samt om sammensetningen av gruppen.

NSR vil stille spørsmål ved at Sametingets og TF (rettighetshavernes) rolle i utformingen av forvaltningsplanen virker å være utydelig. NSR ber om at TF og Sametingets rolle i forhold til forvaltningsplanen tydeliggjøres. NSR ber om at prinsippet om fritt og informert forhåndssamtykke fra rettighetshaverne legges til grunn, samt prinsippet om at de som bor nært ressursen skal ha forrang når det gjelder prioritering på å nytte ressursen i en situasjon hvor reduksjoner skal skje. Det oppgis jo at føre var-prinsippet skal legges til grunn for forvaltningsplanen.

NSR vil peke på at Statens Naturoppsyn (SNO) i mange sammenhenger viser til manglende ressurser når det gjelder den rolle de har ved eksempelvis skadedokumentasjon innen reindrifta. I den sammenheng må man kunne spørre om departementet har vurdert kapasiteten i SNO med tanke på den rolle som skisseres for oppfølgingsarbeid med avtalen. NSR ber om at departementet synliggjør alle beregnede omkostninger i denne sammenhengen før videre behandling i Stortinget av gjennomføringen av en Tanaavtale.

NSR registrerer at også sjølaksefisket omtales, og der er det gjort vurderinger i høringsnotatet av hva det betyr at kun 16% av fisken som fiskes i sjølaksefisket, jfr. Kolarctic-prosjektet er Tanalaks (mot påstått 44% tidligere). NSR mener dette gir uttrykk for merkelige fortolkninger av disse data, i notatet fremgår det jo ikke om man har tatt høyde for den dramatiske regulering som har skjedd iht. sjølaksefisket, noe som må ha hatt effekter på fangstdata. NSR vil samtidig påpeke at sjølaksefiskerne som rettighetshavere ikke er konsultert i saken, noe som er alvorlig, tatt i betraktning at avtalen som skal behandles også har konsekvenser for disse rettighetshaverne.

NSR vil peke på at det i notatet fremmes en påstand om at beskatningsnivået i Tanavassdraget ligger "langt over" andre vassdrag. Dette er ikke dokumentert med noen henvisning til sammenligningsdata og det fremstår derfor veldig upresist angitt.

NSR forutsetter at det nå opprettes et laksesenter i Deatnu-Tana slik det har vært lagt opp til i tidligere statsbudsjett med tilhørende merknader. Vi registrerer at et laksesenter er omtalt i statsbudsjett for 2017, og vi forutsetter at dette skal opprettes i Deatnu-Tana.

Avsluttende kommentarer

NSR mener notatet mangler informasjon om Sametingenes (norsk og finsk side), kommunenes, fylkes- og stortingsrepresentantene fra Finnmarks holdning til hele saken i notatet.

Notatet er kritisk mangelfullt når det gjelder urfolksrettigheter og det mangler henvisninger til statens ansvar for ivaretagelse av det materielle kulturgrunnet for elvesamisk kultur i det store og hele. Dette er en vesentlig mangel ved høringsnotatet, og etter NSRs syn en saksbehandlingsfeil. Tradisjonskunnskapsbegrepet og tilnærmingen til dette begrepet er stemoderlig behandlet og gis

ikke samme vekt som annet kunnskapsgrunnlag, og det er uakseptabelt. Vi mener også det må synliggjøres kostnader ved innhenting, systematisering og formidling av tradisjonskunnskap rundt Tanavassdraget for å kunne gjennomføre en forsvarlig forvaltning av vassdraget i tråd med folkeretten, der både urfolksretten og menneskerettigheter må veies opp mot hensyn som omfatter hvordan beskatning av vassdragets ressurser skal gjennomføres.

NSR mener at alle saksdokumenter fra myndighetene i denne saken må utferdiges på samisk av hensyn til at kommunene rundt Tanavassdraget er i det samiske forvaltningsområdet og av hensyn til innbyggerne i området.

NSR vil til slutt fraråde sterkt inngåelse og implementering av en avtale for Tanavassdraget, som ikke har oppslutning lokalt og der rettighetshaverne ikke gir sin tilslutning.

For Norske samers riksforbunds sametingsgruppe

Christina Henriksen
Parlamentarisk nestleder
Norske samers riksforbund